

ZÁKON O TRESTNEJ ZODPOVEDNOSTI PRÁVNICKÝCH OSÔB – HMOTNOPRÁVNE ASPEKTY

prof. JUDr. Tomáš Strémy, PhD.

22.3.2019, Omšenie

ÚPRAVA TRESTNEJ ZODPOVEDNOSTI PRÁVNICKÝCH OSÔB

- Do roku 2016 – nepravá trestná zodpovednosť právnických osôb
- Po roku 2016 – práva trestná zodpovednosť právnických osôb

Rok	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Objasnené trestné činy	6413	3943	3881	5188	8930	7177	8603	6439	4716	4913	5902	6686

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Objasnené trestné činy	7448	14448	14863	16414	19245	19168	17895	16974	19518	16781	18145	16681	19218

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Objasnené trestné činy	17 450	15 661	14 856	14 460	13 515

TRESTNÉ ČINY PRÁVNICKÝCH OSÔB (§ 3 TZPO)

- Právne úpravy vo svete k tejto problematike pristupujú v zásade 3 spôsobmi:
 - Pozitívny výpočet (napr. Slovensko);
 - Negatívny výpočet (napr. Česko);
 - Generálna klauzula (napr. Rakúsko, Belgicko, Francúzsko).

POZITÍVNY VÝPOČET

- Pozitívny výpočet trestných činov je účinný v Slovenskej republike. Jeho základom je taxatívne vymenovanie trestných činov, ktorý sa môže právnická osoba dopustiť. Táto právna úprava má svoje nedostatky. Prvý vážnym nedostatkom je skutočnosť, že v súčasnosti žijeme v dynamickej dobe a nové formy kriminality neustále pribúdajú. Je veľký predpoklad, že zákon o TZPO sa bude neustále novelizovať o nové trestné činy, čo zároveň povedie k zníženiu právnej istoty v dôsledku neustálych novelizácií.
- Ďalšou nevýhodou, je skutočnosť, že takéto taxatívne vymedzenie skutkových podstát dáva príležitosť rôznym lobbingským skupinám, v tom zmysle, aby pôsobili na zákonodarcu, aby niektoré konania právnických osôb nekriminalizoval aj napriek tomu, že podstata TZPO k tomu vyslovene nabáda. Ako typický príklad možno uviesť už samotnú krátku účinnosť zákona o TZPO. Schválený návrh o trestnej zodpovednosti právnických osôb neobsahoval niektoré skutkové podstaty, ktoré sú kľúčové pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti voči právnickým osobám ako napríklad: sprenevera, podvod, prevádzkovanie nepoctivých hier a stávk, nepovolená prevádzka lotérií a iných podobných hier...atď'. V tomto smere je nepochopiteľné, prečo tieto skutkové podstaty neboli zavedené už v samotnom návrhu zákona trestnej zodpovednosti právnických osôb.
- V tomto kontexte by som spomenul, že zákon číslo 300/2005 Trestný zákon v znení neskorších právnych predpisov a noviel má do dňa 29.10.2017 už 34 novelizácií. Neustála zmena jedného zo základných právnych predpisov nášho právneho poriadku významným spôsobom naruša princíp právnej istoty.

NEGATÍVNE VYMEDZENIE

Táto právna úprava vychádza z premisy, že právnická osoba sa môže dopustiť všetkých trestných činov, ako aj fyzická osoba okrem taxatívne vymenovaných priamo v zákone. Takúto právnu úpravu môžeme nájsť aj u naši západných susedov v Českej republike. Jeho legislatívne znenie znie: *Právnická osoba sa môže dopustiť všetkých trestných činov ako fyzická osoba okrem....* Tento systém má viacero výhod. Prvou je, že každej skutkovej podstate, ktorá by bola takto vylúčená sa dostane náležitá pozornosť, prečo by sa jej právnická osoba nemohla dopustiť. Nazdávam sa, že v tomto prípade by mal zákonodarca sťažnú pozíciu pri vysvetľovaní, prečo sa napríklad právnická osoba nemôže dopustiť trestného činu podvodu. Druhou výhodou je aj skutočnosť, že sa možno domnievať, že by prichádzalo k menej častej novelizácii zákona o TZPO vzhľadom na to, že pri väčšine skutkových podstát povaha veci nevyklučuje, že by sa jej nemohla právnická osoba dopustiť.

GENERÁLNA KLAUZULA

Generálna klauzula neobsahuje žiadny pozitívny alebo negatívny výpočet trestných činov, ktorých sa môže dopustiť právnická osoba. V tomto prípade sa využíva subsidiárne postavenie Trestného zákona, v ktorom sú taxatívne uvedené všetky trestné činy. Generálna klauzula znie: Právnická osoba sa môže dopustiť všetkých trestných činov, ktorých sa môže dopustiť fyzická osoba, pokiaľ to povaha veci nevylučuje. Toto ustanovenie dáva príležitosť aplikačnej praxi (najmä teda OČTK a súdu) aby sama rozhodla, ktorých trestných činov sa môže právnická osoba dopustiť. V rámci tejto klauzuly odpadá povinnosť zákonodarcu určiť taxatívny výpočet (či už negatívny alebo pozitívny). Zároveň sa však v ňom zvyšuje riziko právnej neistoty, čo je jej najväčším negatívom. Spáchanie trestného činu je základom trestnej zodpovednosti. Preto je nesmierne dôležité, ako zákonodarca k tejto problematike pristúpi. Z nášho pohľadu sa ako najvhodnejší javí model negatívneho výpočtu, tak ako bol zavedený v Českej republike.

§ I PREDMET ZÁKONA

- *(1) Tento zákon upravuje základy trestnej zodpovednosti právnických osôb, druhy trestov, ich ukladanie a trestné konanie proti právnickým osobám.*
- *(2) Ak tento zákon neustanovuje inak a ak to povaha veci nevylučuje, na trestnú zodpovednosť právnickej osoby a tresty ukladané právnickej osobe sa vzťahuje Trestný zákon a na trestné konanie proti právnickej osobe sa vzťahuje Trestný poriadok.*
- **Zákon o TZPO vo svojej podstate nie je uceleným zákonom**, ktorý by sa mohol používať relatívne samostatne a len na jeho základe by mohla byť voči právnickej osobe vyvodená trestná zodpovednosť a uložená sankcia v trestnom konaní vedenom čisto len podľa zákona o TZPO. Tento zákon totiž upravuje iba osobitosti trestnej zodpovednosti právnických osôb, trestov im ukladaných a tiež iba osobitosti trestného konania voči právnickým osobám. Preto zákon o TZPO možno z hľadiska trestného práva hmotného aplikovať jedine v spojitosti s Trestným zákonom a z hľadiska trestného práva procesného v spojitosti s Trestným poriadkom.

§ 2 PÔSOBNOSŤ ZÁKONA

- Trestný zákon v ustanovení § 3 ods. 1, aj zákon o TZPO v tomto ustanovení vychádza zo zásady teritoriality, teda vzťahuje sa na všetky trestné činy právnických osôb, ktoré boli spáchané na území Slovenskej republiky, a to **bez ohľadu na to, či ide o právnickú osobu existujúcu na základe slovenského právneho poriadku alebo poriadku iného štátu, či na základe medzinárodného práva a bez ohľadu na to, či má táto osoba v Slovenskej republike sídlo alebo organizačnú zložku alebo nie**
- § 2 ods. 2 TZ PO - Rieši problematiku tzv. cezhraničných dištančných deliktov, ktorých podstata spočíva v tom, že za trestné činy právnických osôb spáchaných na území Slovenskej republiky (teda na ktoré sa vzťahuje pôsobnosť zákona o TZPO), sa počítajú aj tie trestné činy, pri ktorých sa právnická osoba dopustila konania aspoň sčasti na území Slovenskej republiky, alebo naopak následok (porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného Trestným zákonom) nastal alebo mal nastať na území Slovenskej republiky, a to za predpokladu, že ostatné časti objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu boli naplnené (alebo mali byť naplnené v prípade trestných vývojových štádií trestného činu) mimo územia Slovenskej republiky.

§ 3 TRESTNÉ ČINY PRÁVNICKÝCH OSÔB

- Napriek tomu, že sa pri príprave súčasného slovenského zákona o TZPO v pôvodných pracovných verziách objavoval práve prístup zodpovednosti právnických osôb za všetky trestné činy ustanovené Trestným zákonom (návrh § 3 znel: „*Právnické osoby sú zodpovedné za všetky trestné činy upravené v osobitnej časti Trestného zákona.*“), napokon sa však presadil výpočet trestných činov, za ktoré možno voči právnickej osobe vyvodzovať trestnú zodpovednosť. Prečo? Keď vezmeme do úvahy, že najväčším a verejne neskrývaným odporcom trestnej zodpovednosti právnických osôb boli podnikateľské kruhy a spojíme to s faktom, že v súčasnom znení § 3 TZPO chýba výpočet viacerých závažných trestných činov ekonomického charakteru
- Dôvodom, pre ktorý nie sú v Slovenskej republike právnické osoby trestne zodpovedné za všetky trestné činy, ale len za taxatívne vymedzené, je snaha podnikateľského prostredia vyhnúť sa riziku trestnej zodpovednosti pri podnikaní čo aj predátorskými metódami. *De lege ferenda* navrhujeme tento stav zmeniť novelizáciou § 3 zákona o TZPO tak, aby boli právnické osoby trestne zodpovedné za všetky trestné činy, alebo aspoň aby bola konštrukcia tohto ustanovenia podľa českého vzoru obrátená tak, že právnické osoby sú zodpovedné za všetky trestné činy s výnimkou taxatívne ustanovených trestných činov.

§ 4 TRESTNÁ ZODPOVEDNOSŤ PRÁVNICKEJ OSOBY

- Ustanovenie § 4 zákona o TZPO, prioritne v prvom odseku predstavuje samotnú konštrukciu trestnej zodpovednosti právnických osôb, teda legislatívne znenie filozofie, na základe ktorej je právnická osoba zodpovedná ako páchatel' trestného činu. Ustanovenie § 4 ods. 1 zákona o TZPO pritom vychádza z **konceptu pričítateľnosti trestného činu, respektíve z identifikačnej teórie.**
- V reálnom svete právnické osoby konajú právne aj protiprávne prostredníctvom fyzických osôb. **Aby sa právnickej osobe pričítal trestný čin, musia byť splnené nasledujúce kumulatívne podmienky:**
- a) existencia trestného činu fyzickej osoby,
- b) musí ísť o trestný čin vymedzený v § 3 zákona o TZPO,
- b) fyzická osoba vystupuje vo vzťahu k právnickej osobe v zákonom určenom postavení a
- d) trestný čin musí byť spáchaný fyzickou osobou (účasť fyzickej osoby na ňom musí byť) v zákonom určenom prepojení na právnickú osobu.
- **Pričítateľnosť trestného činu právnickej osobe teda je samostatný znak trestného činu právnickej osoby. Jeho podstata spočíva v transformácii znakov trestného činu fyzickej osoby na trestný čin právnickej osoby.**

§ 4 ODS. 2, 3 TZ PO

- Ustanovenie § 4 ods. 2 zákona o TZPO je **rozšírením pričítateľnosti** trestného činu spáchaného fyzickou osobou právnickej osobe. Konštruovaná je **trojzložkovo**. Prvá zložka predstavuje **definíciu osôb, ktorých trestný čin sa pričíta** právnickej osobe. Druhá zložka predstavuje **predpoklad pričítateľnosti** trestného činu právnickej osoby v činnosti osôb, ktorých trestný čin sa pričíta právnickej osobe. Tretia zložka predstavuje samotný **dôvod pričítateľnosti trestného činu.**
- Ustanovenie § 4 ods. 3 zákona o TZPO je novým inštitútom v slovenskom trestnom práve, ktorý napríklad nemá obdobu v českom trestnom práve a ktorý čiastočne vychádza z koncepcie niekdajšieho materiálneho znaku trestného činu, dnes materiálneho znaku alebo materiálneho korektívu prečinu (k tomu bližšie pozri vysvetlivky k § 10 ods. 2 zákona o TZPO) a čiastočne z koncepcie vyvinenia právnickej osoby, pochádzajúceho z anglo-amerického právneho systému, teda systému, kde trestná zodpovednosť právnických osôb pôvodne vznikla. Ide o znak, ktorý sa nazýva materiálny korektív pričítateľnosti trestného činu fyzickej osoby právnickej osobe, skrátene **materiálny korektív pričítateľnosti**. Jeho podstata spočíva v tom, že trestný čin sa právnickej osobe nepričíta, ak vzhľadom na určité zákonom vymedzené okolnosti v konkrétnom prípade zanedbanie dohľadu alebo kontroly zo strany orgánu právnickej osoby (alebo osoby uvedenej v § 4 ods. 1 zákona o TZPO) **bolo nepatrné.**

§ 4 ODS. 3 TZ PO

- **Znenie § 4 ods. 3 zákona o TZPO stanovuje, že materiálny korektív pričítateľnosti sa použije iba vo vzťahu k trestným činom fyzických osôb pričítateľných podľa § 4 ods. 2 zákona o TZPO** (teda trestný čin je spáchaný osobou, ktorá konala v rámci oprávnení, ktoré jej boli zverené právnickou osobou, ak osoba uvedená v § 4 ods. 1 zákona o TZPO jej to umožnila nedostatočným dohľadom alebo kontrolou, ktoré boli jej povinnosťou), nie k trestným činom pričítaným právnickej osobe podľa § 4 ods. 1 zákona o TZPO. Aj keď s nasledujúcim výkladom nebudú chcieť súhlasiť najmä mnohí príslušníci polície a prokuratúry a nedá sa vylúčiť ani ignorácia tohto výkladu v praxi, nemožno pristúpiť k inému výkladu (prečo, uvedieme ďalej). Totiž **materiálny korektív pričítateľnosti podľa § 4 ods. 3 zákona o TZPO sa v skutočnosti vzťahuje** nielen na pričítateľnosť trestných činov podľa § 4 ods. 2 zákona o TZPO, ale **aj na pričítanie trestných činov podľa § 4 ods. 1 zákona o TZPO**, a to na základe použitia **inštitútu analógie v prospech páchatel'a**.
- *„Analógia je postup na základe podobnosti.“* Používa sa v prípadoch, ktoré „... nepredvídala žiadna platná právna norma, existuje teda medzera v práve.“ *„Je preto treba vždy zvažovať (i tam, kde je analógia prípustná), či je daná relevantnosť takého postupu. Rozhodujúcim kritériom pre určenie „medzery v práve“ je, či určitý vzťah má podobu právneho inštitútu (t. j. je upravený homogénnou skupinou právnych noriem).“*
- Pochopiteľne, analógiu si nemôžeme zamieňať so svojvôľou.

§ 4 ODS. 4 TZ PO

- Trestná zodpovednosť právnickej osoby teda **nie je podmienená ani zistením, ktorá konkrétna fyzická osoba konala spôsobom podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona o TZPO**. Samozrejme, ani v tomto prípade nejde o objektívnu zodpovednosť právnickej osoby za výsledok, trestný čin sa stále musí pričítať osobe na základe činu fyzickej osoby podľa ustanovení § 4 ods. 1 až 3 zákona o TZPO. Pre takúto pričítateľnosť musíme mať preukázané spáchanie konkrétneho trestného činu a fakt, že daný trestný čin spáchala alebo mala na ňom účasť aspoň jedna osoba za podmienok podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o TZPO alebo za podmienok podľa § 4 ods. 2 zákona o TZPO, a v tom prípade navyše že tento čin bol umožnený zanedbaním kontroly alebo dohľadu zo strany osôb podľa § 4 ods. 1 zákona o TZPO.

§ 5 TZ PO – VYLÚČENIE PO

- 1. Ustanovenie § 5 ods. 1 zákona o TZPO je z formálneho hľadiska konštruované ako okolnosť vylučujúca trestnú zodpovednosť právnickej osoby („podľa tohto zákona nie sú trestne zodpovedné“), jeho skutočná právna podstata tkvie však vo vymedzení **negatívnej osobnej pôsobnosti zákona o TZPO**, toto ustanovenie teda stanovuje, ktoré právnické osoby sú vyňaté z pôsobnosti zákona o TZPO. Materiálnym dôvodom pre ich vyňatie z pôsobnosti zákona o TZPO je buď to, že nie je účelné alebo spravodlivé voči týmto právnickým osobám vyvodzovať trestnú zodpovednosť.
- Ide o tieto právnické osoby:
 - a) Slovenská republika a jej orgány,
 - b) iné štáty a ich orgány,
 - c) medzinárodné organizácie zriadené na základe medzinárodného práva verejného a ich orgány,
 - d) obce a vyššie územné celky,
 - e) právnické osoby, ktoré sú v čase spáchania trestného činu zriadené zákonom,
 - f) iné právnické osoby, ktorých majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu upravujúceho konkurzné konanie.

§ 6 TZ PO – PÁCHATEĽ, ÚČASTNÍK

- **Právnickej osobe ako páchatel'ovi (resp. spolupáchatel'ovi) sa teda pričíta trestný čin, ktorý v súvislosti s ňou podľa § 4 ods. 1 alebo 2 zákona o TZPO spáchala fyzická osoba. Otázne je, či sa právnickej osobe ako páchatel'ovi (resp. spolupáchatel'ovi) pričíta aj trestný čin, na ktorom sa fyzická osoba podľa § 4 ods. 1 alebo 2 zákona o TZPO podieľala len ako účastník na trestnom čine v zmysle § 21 TZ.**
- Odpoveď je áno. Aj ak sa fyzická osoba podieľala na trestnom čine ako účastník tohto trestného činu, ak vystupovala a konala v zmysle § 4 ods. 1 alebo 2 (a v prípade ods. 2 bol zanedbaný dohľad alebo kontrola) zákona o TZPO, tento trestný čin sa pričíta právnickej osobe ako páchatel'ovi, resp. spolupáchatel'ovi trestného činu. K tomu porovnaj vysvetlivky k § 4 ods. 1 a 2 zákona o TZPO.
- napr. štatutár spol. s r. o. zaplatí miestnemu skrachovancovi za to, že otrávi pôdu a zničí tak vzácny biotop, pre ktorý je na mieste prírodná rezervácia, po zničení biotopu bude rezervácia zrušená a právnická osoba sa môže na tomto území rozvíjať, miestny skrachovanec, ktorý nemá s právnickou osobou inak nič spoločné, bude páchatel'om daného trestného činu, štatutár bude návodca na daný trestný čin a právnická osoba bude tiež páchatel'om daného trestného činu).

§ 7 TZ PO - PRÁVNÝ NÁSTUPCA PO

- Ustanovenie § 7 ods. I zákona o TZPO vychádza z tzv. **širokej koncepcie právneho nástupníctva trestnej zodpovednosti právnických osôb. Jej podstata spočíva v tom, že trestná zodpovednosť právnických osôb prechádza na všetkých právnych nástupcov právnickej osoby.** Na rozdiel od § 10 ods. I českého zákona č. 418/201 I Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim však s jednou zásadnou modifikáciou a to tou, **že pôvodná právnická osoba, ktorá bola trestne zodpovedná, bola zrušená. Momentom prechodu** trestnej zodpovednosti je teda vznik relevantného právneho nástupníctva, pričom v tomto čase už musí byť právnická osoba zrušená.
- **5. Zrušenie právnickej osoby** predstavuje právny úkon, ktorý vedie následne k zániku právnickej osoby, ak sa však právnická osoba nezapisuje do registra a ak niečo iné neustanovuje osobitný zákon, moment zrušenia splyva s momentom zániku právnickej osoby. Ustanovenie § 20a ods. I OZ: „*Právnická osoba sa zrušuje dohodou, uplynutím doby alebo splnením účelu, na ktorý bola zriadená, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak.*“

§ 7 TZ PO – PRÁVNÝ NÁSTUPCA PO

- **Fakt, že právne nástupníctvo trestnej zodpovednosti právnických osôb je možné iba v prípade, že pôvodne trestne zodpovedná právnická osoba bola zrušená, je veľkým problémom pre aplikačnú prax, pretože ponecháva veľký priestor na obídienie celého inštitútu trestnej zodpovednosti právnických osôb** jednoducho tak, že z právnickej osoby bude vytunelovaný majetkový a prípadne aj personálny substrát, bude prevedený formou zmlúv (singulárna sukcesia) na inú právnickú osobu alebo právnické osoby a vytunelovaná trestne zodpovedná právnická osoba sa ponechá svojmu osudu.
- Okrem dlhodobo zavedených právnických osôb, pri ktorých trestná činnosť bude skôr výnimočná, sa bude práve cez tento inštitút obchádzať trestná zodpovednosť právnických osôb. Preto bude nevyhnutná novelizácia predmetného ustanovenia, ktorá by vypustila podmienku zrušenia pôvodne trestne zodpovednej právnickej osoby pre prechod práv, alebo by zaviedla odporovateľnosť právnych úkonov vedúcich k zbavovaniu sa právnickej osoby majetkových práv, urobených po spáchaní trestného činu. **Dovtedy tento nedostatok možno vyvažovať všeobecným ustanovením o neplatnosti právneho úkonu podľa § 39 OZ**

§ 8 TZ PO – ÚČINNÁ LÚTOSŤ

- **Ustanovenia § 8 ZoTZPO sú komplexnou úpravou účinnej ľútosti vo vzťahu k právnickým osobám, a preto je účinná ľútosť podľa zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb aplikovateľná vo vzťahu k všetkým trestným činom uvedeným v § 3 ZoTZPO.** Ustanovenia Trestného zákona sa v prípade účinnej ľútosti aplikujú len v prípade účinnej ľútosti podľa § 8 ods. 1 písm. a) ZoTZPO a pri osobitných prípadoch účinnej ľútosti podľa § 86 TZ. V prípade právnických osôb bude možné aplikovať osobitné druhy účinnej ľútosti pri trestných činoch skrátene dane a poistného podľa § 276 TZ, neodvedenia dane a poistného podľa § 277 TZ, nezaplata dane a poistného podľa § 278 TZ, založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 TZ a pri trestnom čine založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297 TZ. Aplikáciu § 86 ods. 1 písm. g) TZ priamo vylučuje ustanovenie § 8 ods. 2 ZoTZPO. V prípade osobitných prípadov účinnej ľútosti je dôvodom na ich aplikáciu povinnosť aplikácie zásady rovnosti strán, ktorá by bola porušená v prospech páchatel'ov fyzických osôb, ak by sme pripustili nepoužitie týchto ustanovení Trestného zákona v súvislosti s právnickými osobami.

§ 9 TZ PO – ZAHLADENIE ODSÚDENIA

- Odsúdenie právnickej osoby, na ktoré sa môže vzťahovať fikcia neodsúdenia – zahladením odsúdenia, sa v zmysle § 1 ods. 1 ZRegT zapisuje do evidencie *registra trestov*. Údaje z evidencie *registra trestov* o právnických osobách, ktoré sa uvádzajú vo výpise z registra trestov, sú v zmysle § 10a ods. 1 ZRegT verejne prístupné. *Výpis z registra trestov* právnickej osoby použiteľný na právne účely v zmysle § 10a ods. 2 ZRegT vydá generálna prokuratúra na základe písomnej žiadosti. *Výpis z registra trestov* je v zmysle § 10 ods. 1 ZRegT verejná listina, ktorou sa preukazuje, či osoba bola alebo nebola právoplatne odsúdená.

§ 10 TZ PO – DRUHY TRESTOV

- Sankcie, ktoré možno uložiť právnickým osobám, sú vymedzené v § 10 ZoTZPO, a to taxatívnym výpočtom. V predmetom ustanovení je upravených deväť trestov. Trestne zodpovednej právnickej osobe možno uložiť:
 - rovnaké druhy trestov ako fyzickým osobám:
 1. peňažný trest (§ 15 ZoTZPO),
 2. trest prepadnutia majetku (§ 13 ZoTZPO),
 3. trest prepadnutia veci (§ 14 ZoTZPO),
 4. trest zákazu činnosti (§ 16 ZoTZPO),
 - iné druhy trestov, ktoré nemožno uložiť fyzickým osobám, resp. možno ich uložiť len právnickým osobám:
 1. trest zrušenia právnickej osoby (§ 12 ZoTZPO),
 2. trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie (§ 17 ZoTZPO),
 3. trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie (§ 18 ZoTZPO),
 4. trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní (§ 19 ZoTZPO),
 5. trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku (§ 20 ZoTZPO).

§ 11 ODS. 3, 4 TZ PO – ZÁSADY UKLADANIA TRESTOV

- Pri rozhodovaní treba prihliadnuť najmä na to, v akom rozsahu na niektorého z právnych nástupcov prešlo imanie zodpovedajúce prospachu, a zároveň aj iné výhody zo spáchaného trestného činu. Rovnako aj na skutočnosť, v akom rozsahu ktorýkoľvek z nástupcov pokračuje v činnosti, v súvislosti s ktorou bol spáchaný trestný čin.
- Trestná zodpovednosť právnickej osoby bude prechádzať na všetkých jej právnych nástupcov za splnenia podmienok vyjadrených v ustanovení § 7 ZoTZPO (k tomu bližšie pozri vysvetlivky k tomuto ustanoveniu), najmä za predpokladu, že bude pôvodná právnická osoba zrušená.
- Zmyslom uloženia viacerých druhov trestov vedľa seba je dostatočné pôsobenie na právnickú osobu ako páchatel'a trestného činu a poskytnutie ochrany v takom prípade, pokiaľ by nebolo možné alebo účelné dosiahnuť jeho účel uložením len jedného druhu trestu, hoci aj vyššieho. Spravidla býva nevyhnuté, a to vzhľadom na závažnosť trestného činu a jeho spôsobenú škodu, uskutočniť dostatočné opatrenia smerujúce k tomu, aby právnická osoba nepokračovala v páchaní trestnej činnosti. Ide najmä o prípady, keď právnická osoba vykonala rôzne trestné činy v súbehu.

TREST ZVEREJNENIA ODSUDZUJÚCEHO ROZSUDKU

- V Českej republike najčastejšie ukladaný trest
- Legislatívna odchýlka Slovenská republika vs. Česká republika
- Česká republika: Trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku môže byť uložený ako samostatný trest alebo vedľa iného druhu trestu
- Slovenská republika: Trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku môže byť uložený len ako vedľajší trest